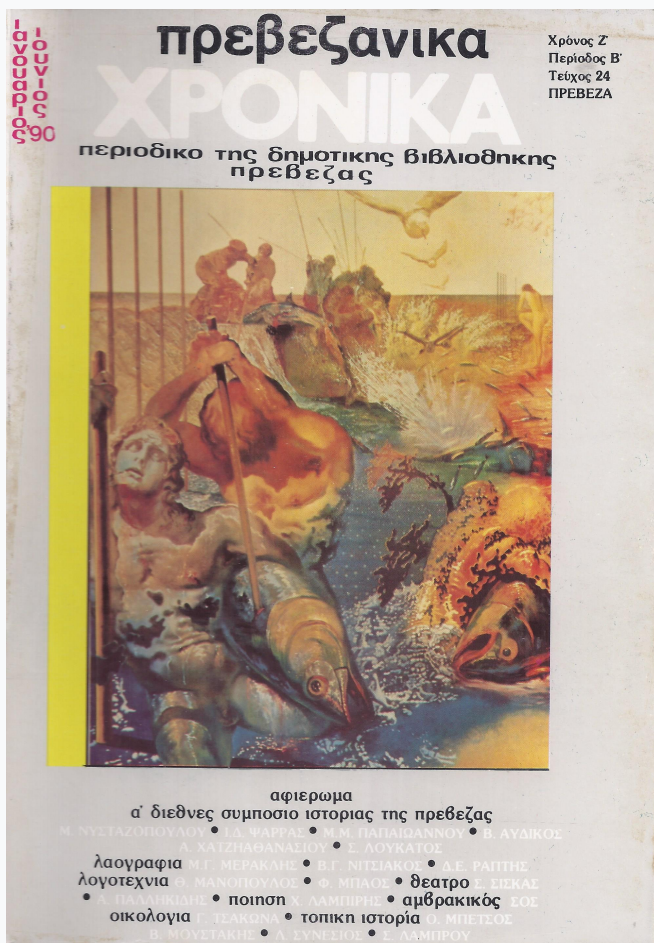


Πρεβεζάνικα Χρονικά

ΠΡΕΒΕΖΑΝΙΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ, 23ο (Δεκέμβριος 1989-Ιούνιος 1990)



Κατ' οίκον έρευνα στην Βενετοκρατούμενη Πρέβεζα του 1787

Ιωάννης Δ. Ψαράς

doi: [10.12681/prch.41371](https://doi.org/10.12681/prch.41371)

Copyright © 2025, Ιωάννης Δ. Ψαράς



Άδεια χρήσης [Creative Commons Αναφορά 4.0](https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/).

Βιβλιογραφική αναφορά:

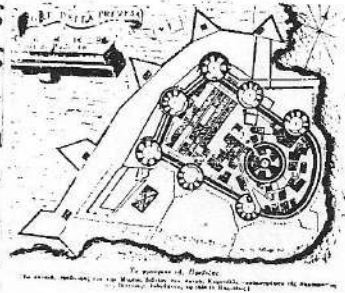
Ψαράς Ι. Δ. (2025). Κατ' οίκον έρευνα στην Βενετοκρατούμενη Πρέβεζα του 1787. *Πρεβεζάνικα Χρονικά*, 8-18.
<https://doi.org/10.12681/prch.41371>

Ιωάννης Δ. Ψαράς

Επίκουρος Καθηγητής Ιστορίας
στο Παν/μιο Θεσ/νίκης

Κατ' οίκον έρευνα στη Βενετοκρατούμενη Πρέβεζα του 1787

Στο Κρατικό Αρχείο της Βενετίας σώζεται αδημοσίευτο έγγραφο του 1787 από τη βενετοκρατούμενη Πρέβεζα: βρίσκεται στη σειρά Συμβούλιο των Δέκα, υποσειρά Επιστολές ρεκτόρων, φάκελος 301, τεύχος Γενικοί προβλεπτές της θάλασσας από το 1748 ως το 1794, αριθμ. 7, φ. r-v¹. Ως γνωστόν η Πρέβεζα υπήρξε δύο φορές βενετική κτήση: πρώτα στα 1684-1701 και έπειτα στα 1717-1797. Το έγγραφο λοιπόν αυτό αναφέρεται στη δεύτερη βενετοκρατία και συγκεκριμένα στην έναρξη ακριβώς της τελευταίας δεκαετίας. Πρόκειται για αντίγραφο έκδεσης μιας κατ' οίκον έρευνας, που πραγματοποιήθηκε στις 27 Ιουλίου 1787 κατά το νέο ημερολόγιο.



Προβλεπτής της πόλης ήταν τότε -και από τις 28 Δεκεμβρίου 1783 ως τις 23 Σεπτεμβρίου 1787 - ο *Anzolo Badoer*². Πριν από αυτόν, στις 11 Μαΐου 1783, είχε εκλεγεί προβλεπτής της Πρέβεζας ο *Giovannandrea Catti* γ. *Giovan Gottardo*, που εμφανίζεται κατά τον *Hopj* ως προβλεπτής στα 1785. Φαίνεται όμως ότι ο *Catti* δεν ανέλαβε υπηρεσία αμέσως μετά την εκλογή του, έστω και αν βρέθηκε στην Πρέβεζα το 1785, γι' αυτό και στις 28 Δεκεμβρίου 1783 εκλέχτηκε ο *Badoer*, που παρέμεινε στη θέση του τουλάχιστον ως τις 23 Σεπτεμβρίου 1787, ημέρα εκλογής του αντικαταστάτη του, του *Andrea Giorgio* γ. *Antonio*. Τα πλήρη στοιχεία του *Badoer* είναι: *Angelo Marino Partecipazio Badoer* γ. *Francesco Maria*.

Ο ανώνυμος συντάκτης του εγγράφου και υπάλληλος της βενετικής διοίκησης είχε διαταχθεί από τον προβλεπτή της πόλης *Badoer* να πάει σε κάποιο σπίτι και, με την παρουσία μαρτύρων, να διεξαγάγει έρευνα. Η υπόθεση φαίνεται ότι ξεκίνησε ύστερα από αίτηση του Σπυρίδωνα Φακινέν, ιδιοκτήτη ακινήτου, στο οποίο νοίκιαζε μια επιπλωμένη κάμαρα η Χρυσοπηγή Σταδά. Το σπίτι βρισκόταν στη συνοικία του Αγίου

1. ARCHIVIO DI STATO DI VENEZIA, *Consiglio dei Dieci, Lettere dei Rettori*, busta 301, Fascicolo *Provveditori Generali da Mar del 1748 al 1794*, numero 7, f. r-v.

2. Charl. HOPF, *Chroniques gréco-romanes inédites ou peu connues, publiées avec notes et tables généalogiques*, Berli n 1873, σ. 405. Σ.Ι. ΑΣΔΡΑΧΑ, Από τη συγκρότηση του αρματολισμού (ένα ακαρνανι-

Νικολάου του Νέου. Η εκκλησία αυτή, που καταστράφηκε και δεν υπάρχει πια (την κατεδάφισε ο Αλή πασάς κατά το χαλασμό της Πρέβεζας στις 12-14 Οκτωβρίου 1798), ήταν χτισμένη στην είσοδο της κατοπινής στρατιωτικής βάσης (Παλ(α)ιοσάραγα· η θέση ονομάστηκε έτσι από τα ερείπια λαμπρού ανακτόρου του Αλή πασά)³. Παρόντες ως μάρτυρες στην έρευνα ήταν ο παπάς Ιερεμίας Ρέντζος, ο Γεώργιος Βρυώνης και ο Κώστας Καράβελας, καπετάνιος της γραμμής (*capetan della linea*), δηλαδή πιθανότατα πλοίαρχος του πορθμείου για το Άκτιο ή τη Λευκάδα. Η Χρυσοπηγή Σταθά αναφέρεται ως *monella* (πόρνη). Για κάποιους λόγους έφυγε από την Πρέβεζα, αφού όμως πρώτα παρέδωσε το κλειδί της κάμαράς της όχι στον ιδιοκτήτη Σπυρίδωνα Φακινέν, ίσως επειδή δεν τον βρήκε, αλλά στον εξάδελφό του Μιχάλη Ανεμογιάννη. Ο τελευταίος όμως έφυγε και αυτός από την Πρέβεζα, όπως διαβεβαίωνε ο προαναφερθείς Καράβελας.

Αν κάποιος έπρεπε να ανησυχεί από την εξέλιξη των πραγμάτων, αυτός ήταν βέβαια ο ιδιοκτήτης Φακινέν, που αγωνιούσε για την τύχη των επίπλων και των άλλων αντικειμένων του μέσα στην κάμαρα. Ήθελε όμως να μπει νομότυπα, με την παρουσία σεβαστών μελών της πρεβεζάνικης κοινωνίας ως μαρτύρων. Για το άνοιγμα της πόρτας του δωματίου ο Βενετός υπάλλη-

Διπλωματική έκδοση του εγγράφου

Archivio di Stato di Venezia, Consiglio dei Dieci, Lettere dei Rettori, busta 301, fasc. Provveditori Generali da Mar dal 1748 al 1794, num. 7, f. r-v.

Adi 27 Luglio 1787 stile nuovo Prevesa

D'ordine dell' illustrissimo ed eccellentissimo signor Anzolo Badoer, provveditor di Prevesa, trasferitomi io infrascritto ministro nella casa di donna Crissopiji Stata, esistente in quest' abbitato, nella contrada di S. Niccolo nuovo, unitamenta con il reverendo papà Jeremia Renzo, signor Zorzi Vrioni, Costa Caravello, capetan della linea, chiamati per testimoni, presenti, ed alla presenza di essi feci aprire la camera di detta casa con mezzo di Niccolin Antippa, ladro, stante che la chiave della monella fù presa de Micali Anemojani, cugino del signor Spiridion Fachinej, nel momento della di lui partenza da questo luoco, come asserisce il suaccenato Caravello, e

κό παράδειγμα), *Επιθεώρηση Τέχνης* 21 (1965) 483-500· αναδημοσίευση στον ΙΔΙΟΥ, *Ελληνική Κοινωνία και Οικονομία, ιη' και ιδ' αι. (Υποδέσεις και προσεγγίσεις)*, Αθήνα 1982, σ. 231-252, 374-380, ιδίως 242.

Σερ. ΒΥΖΑΝΤΙΟΥ (Ξενοπούλου), *Δοκίμιον ιστορικής τινός περιλήψεως της ποτε αρχαίας και εγκρίτου πόλεως Άρτης και της ωσαύτως νεωτέρας πόλεως Πρεβέζης*, εν Αθήναις, 1884, σ. 224-225, 251-252, 256. II. Α. ΦΟΥΡΙΚΗ, *Η Πρέβεζα, θέσις· κτίσις· όνομα, Επετηρίς Εταιρείας Βυζαντινών Σπουδών I* (1924) 274-294, ιδίως σ. 275, 286. Αριστ. ΒΡΕΚΟΣΗ, *Η συνθήκη της 21 Μαρτίου 1800 και τα προνόμια των ηπειρωτικών πόλεων Πρεβέζης, Πάργας, Βονίτσας και Βουθρωτού, Ηπειρωτικά Χρονικά 3* (1928) 272-294, ιδίως σ. 273, 291. II. Α. ΦΟΥΡΙΚΗ, *Μικρά συμβολή εις την Ηπειρωτικήν Ιστορίαν, Νικόπολις - Πρέβεζα, Ηπειρωτικά Χρονικά 3* (1928) 117-159, 4 (1929) 263-294, 5 (1930) 211-228, ιδίως 4 (1929) 284 υποσ. 2, 292, 5 (1930) 212-213, 215-216, 224. Λ. Χ. ΖΩΗ, *Ηπειρωτικά σελίδες*, ό. π. 5 (1930) 50-51, ιδίως σ. 50. Ν. Κ. ΚΑΣΟΜΟΥΛΗ, *Ενθυμήματα στρατιωτικά της επαναστάσεως των Ελλήνων 1821-1823*, τ. I, Αθήναι 1939, σ. 50-52. Ηλία ΒΑΣΙΛΑ, *Οι κλέφτες Ζαχαράκηδες και ο καπετάν Γεωργάκης Σταθάς, Ηπειρωτική Εστία 8* (1959) 448-454, ιδίως σ. 453. Του ΙΔΙΟΥ, *Ναοί και μοναστήρια της Πρέβεζας*, ό. π. 12 (1963) 96-102, ιδίως σ. 96-102, ιδίως σ. 96-98. ΑΣΔΡΑΧΑ, *Από τη συγκρότηση του αρματολισμού*, σ. 251, έγγρ. 7. Πρβ. *Μεγάλη Ελληνική Εγκυκλοπαίδεια* τ. 20, σ. 656. Ιστορικό δημοτικό τραγούδι για το χαλασμό της Πρέβεζας από την Αλή πασά (1798) βλ. στον Arn. RASSOW, *Τραγούδια ρωμαίικα. Popularia carmina Graeciae Recentioris*, Lipsiae 1860, φωτ. ανατ. Αθήναι χ. χ., σ. 149, 647 (όπου η χρονολογία 1799 πρέπει να διορθωθεί σε 1798).

λος της διοίκησης χρησιμοποίησε έναν κλέφτη, ειδικόν φαίνεται στις κλειδαριές, τον Νικολή Αντύπα.

Η κάμαρα άνοιξε και μέσα της βρέθηκαν τα ακόλουθα πράγματα αξίας του κυρίου Φακινέπ: ένα ξύλινο γυροσιδηρωμένο κιβώτιο (μπαούλο) κλειδωμένο· ένα ακόμη τέτοιο, μικρότερο· ένα μικρό στρώμα γεμάτο μαλλί, με στενό κέντημα λουλουδιών ακόμη ένα από παλιό δίμιτο ύφασμα· επιπλέον άλλο από δίμιτο ύφασμα, ριγυτό, μεταχειρισμένο· δύο αχυροστρώματα· ένα περιλαίμιο (*colara*, ίσως δαντελένιος γιακάς ή σάλι) μεταχειρισμένο· έξι μαξιλάρια πολύχρωμα (*d'indiana*), γεμάτα μαλλί· δύο μακρουλά μαξιλάρια γεμάτα μαλλί, που το κάλυμμα του ενός ήταν από λουλουδάτο πανί και του άλλου από άσπρο πανί· ένα μαξιλάρι με το γέμισμά του· ένα ζευγάρι σεντόνια μεταχειρισμένα και ένα άλλο σεντόνι, σύνολο τρία· ένας καθρέπτης κρεμασμένος στον τοίχο· οκτώ πετσέτες φαγητού βρώμικες, μεταχειρισμένες· ένα τραπεζομάντηλο βρώμικο, μεταχειρισμένο· δύο κομμάτια πανί μεταξωτό, τριών πήχων περίπου· μία πετσέτα χεριών βρώμικη, μεταχειρισμένη· δύο ντιβανοσκεπάσματα πολύχρωμα (*coperte d' soffà d' indiana*)· δύο καλύμματα κλίνης από μετάξι μεταχειρισμένο, ξηλωμένο· ένα παραπέτασμα πόρτας μάλλινο με τη σιδερόβεργά του· μία μπαρμπαρέζικη, παλιά κάπα από κατσικίσια τρίχα· δύο παλιές, μεγάλες γούνες· ένα επανωφόρι παλιό, σκισμένο· ένα τηλεσκοπικό μονοκιάλι (*canochiale*), που το πήρε ο κύριος Βρυώνης ως δικό του πράγμα· ένα βιβλίο με τίτλο *Τά έργα του κυρίου Fonte Ateniese (un libro intitolato le opere del signor Fonte Ateniese)*· παρά τις προσπάθειές μου δεν κατάφερα να ταυτίσω το έργο· τρεις τσάντες κυνηγού (ταγάρια)· μια ορειχάλκινη μάχαιρα με τη θήκη της· μια σφραγίδα (*sigillo*) με τον Άγιο Μάρκο· μια φρουτιέρα από χαλκό· επτά φλυτζάνια του καφέ· οκτώ άσπρα πιάτα· μια καφετιέρα (*majerin da caffè*, μπρίκι· η λέξη *majerin* ίσως προέρχεται από την ελληνική μαγειρεία)· μια σιδερένια κατσαρόλα και μια πινακίδα (*tabella*, πιδανόν σανίδα ή ξύλινο τραπεζάκι, τάβλα).

Από τα επώνυμα που υπάρχουν στο έγγραφο, επιβιώνουν στην Πρέβεζα ως σήμερα, δηλαδή διακόσια περίπου χρόνια αργότερα ή επί έξι ως επτά γενιές, του-

furono ritrovati entro la sudetta camera li seguenti effetti di valore di detto signore Fachinej:

Un casson serato d' albeo farato con una seratura Una cassetina serata d' albeo ferato con una seratura

Un stramazio pieno di lana, piccolo con intima fiorata

Resto di dimito vecchio

Resto pur di dimito rigato usato

Due pagliarizzi - Una colara usata

Sei cussini d' indiana, pieni di lana

Due capeziali pieni di lana, la coperta di essi di tella fiorata ed il restante di talla bianca

La fiorata ed il restante di tella bianca

Un cussin con la sua intimella

Un paro di lenzuoli usati ed un altro lenzuole, in tutti tre

Un spechio piccato al muro

Tavagliogli sporchi usati otto

Una tovaglia sporca usata

Due retti di tella bombasina, di tre brazza in circa

Un sugaman sporco usato

Due coperte di soffà d' indiana

Reste due di bombasina usatta e storita /f. v/

Una portiera di lana con suo ferro

Un baracan di Barbaria vecchio

Due pellizzoni vecchi

Un gaban vecchio ropto

Un canochiale, tolto dal signor Vrioni come robba sua

Un libro intitolato le opere del signor Fonte Ateniese

Tre tasche da cacciatore

Un palasso di ottone con la sua guardia di schiodar

Un sigillo con S. Marco

Una fortiera di rame con 7 chichere di caffè e otto piatti bianchi

Un majerin da caffè

Una cazza di farro ed

Una tabella

Ο Μέγας ηκονόμος Ιερεμίας Πένιζος ήμουν παρόν και μαρτηρό *Zorzi Vrioni ero presente, testimonio*

λάχιστον τα ακόλουθα: Ρέντζος, Βρυώνης, Αντύπας, Καράμπελας (Καράβελας⁴).

Το επώνυμο **Ρέντζος** ανήκει σε ισχυρή οικογένεια της Πρέβεζας: μαρτυρούνται: Θάνος Ρέντζος (*Thano Renzo*), οικογενειάρχης (1741)⁵. Ιωάννης Ρέντζος, σύνδικος (1742)⁶. Νικόλαος Ρέντζος (*Nicolò Renzo*), συμβολαιογράφος (1752, 1776, 1778, 1781)⁷. Αθανάσιος Ρέντζος, σύνδικος (1779)⁸. Αθανάσιος Ρέντζος του Δράκου (όχι αυτός του 1779), σύνδικος (1783)⁹. Νικόλαος ή Νικολός Ρέντσος (*Nicolò Renzo, sic*), σύνδικος (1783)¹⁰, πιθανώς ο ίδιος με τον ομώνυμο συμβολαιογράφο. Χρίστος Ρέντζος (1783)¹¹. Γιωργάκης Ρέντζος (1787)¹². Ο παπάς Ιερεμίας Ρέντζος του εγγράφου μας είναι γνωστός από αχρονολόγητη αναφορά των κατοίκων της Πρέβεζας προς τον προβλεπτή της Αγίας Μαύρας (η αναφορά ωστόσο αυτή μπορεί να χρονολογηθεί μεταξύ 25 Νοεμβρίου 1786 και 20 Μαρτίου 1787)¹³. Νικόλαος Ρέντζος, πρόεδρος (ένας από τους πέντε) Πρέβεζας (1800)¹⁴. Άρα η οικογένεια Ρέντζου κατά το διάστημα 1742-1783 ανέδειξε τουλάχιστον τέσσερεις συνδίκους¹⁵ και στα 1800 έναν πρόεδρο.

Με το επώνυμο **Καράβελας**, που ο Βενετός υπάλληλος το έγραψε *caravello*, ίσως για να μην υπάρξει σύγχυση-αν το έγραφε *caravel(l)a*- με τον γνωστό τύπο πλοίου, μαρτυρείται ο καπετάν Τζώρτζης Καράβελας, προεστός και άρχοντας στην Πρέβεζα (1752, 1776, 1781)¹⁶. Το ίδιο επώνυμο μας θυμίζει την κοινωνιστική ηθογραφία του

Κώστας Παπαβασίλης βεβαιώνει δια όνομα του κώστα Καραβέλα μην ηξεβρονδας να γράμη τι λέγη και ήτανε παρόν.

Handwritten Greek text in a rectangular box, likely a signature or official stamp. The text is written in a cursive script and includes the name 'Κώστας Παπαβασίλης' (Kostas Papavasiliadis) and other illegible words.

4. ΒΑΣΙΛΑ, *Ναοί και μοναστήρια*, σ. 101.

5. Ρ. - Λ. ΣΤΑΜΟΥΛΗ, *Οι οικογένειες της Κοινότητας της Πρέβεζας (1741)*, *Μεσαιωνικά και Νέα Ελληνικά* I (1984) 403-418, ιδίως σ. 406-407.

6. ΣΤΑΜΟΥΛΗ, ό. π., σ. 404 υποσ. 5 και σ. 408 υποσ. II.

7. Ό.π., σ. 405 και υποσ. 8, σ. 408 υποσ. 13, σ. 410 υποσ. 22.

8. Ό.π., σ. 404 υποσ. 5.

9. Ό.π.

10. Κ. Δ. ΜΕΡΤΖΙΟΥ, *Το εν Βενετία Ηπειρωτικών Αρχείων, Ηπειρωτικά Χρονικά* II. (1936) 1-341, ιδίως σ. 287-288. ΣΤΑΜΟΥΛΗ, *Οι οικογένειες*, σ. 404 υποσ. 5.

11. ΑΣΔΡΑΧΑ, *Απο τη συγκρότηση του αρματολισμού*, σ. 379.

12. ΑΣΔΡΑΧΑ, ό.π., σ. 251, έγγρ. 6: μάρτυρας, στην καταγγελία.

13. Ό.π., σ. 242-243, 379.

14. Σ. Ι. ΑΣΔΡΑΧΑ, *Όμεις από το προνομιακό καθεστώς της Πάργας, Πρέβεζας και Βόνιτσας, Επιδείρωση Τέχνης* 20 (1964) 571-587 αναδημοσίευση του ΙΔΙΟΥ, *Ελληνική Κοινωνία και Οικονομία, ιη' και ιδ' αι. (Υποθέσεις και προσεγγίσεις)*, Αθήνα 1982, σ. 199-222, 370-372, ιδίως 212.

15. ΒΥΖΑΝΤΙΟΥ, *Δοκίμιον*, σ. 226, ΣΤΑΜΟΥΛΗ, *Οι οικογένειες*, σ. 408-409 (στην υποσ. 14, παρά τα στοιχεία της υποσ. 5, γράφεται 1784 και τρεις). Πρβ. *Μεγάλη Ελληνική Εγκυκλοπαίδεια* τ. 20, σ. 657.

16. ΣΤΑΜΟΥΛΗ, *Οι οικογένειες*, σ. 408 και υποσ. 13.

Κωνσταντίνου Θεοτόκη **Η ζωή και ο θάνατος του Καραβέλα (1920).**

Με το επώνυμο **Αντύπας** αναφέρεται συμπολεμιστής του Λάμπρου Κατσώνη¹⁷. Ιωάννης και Γεράσιμος Αντύπας ήταν μαθητές (1840-1841) του Ιόνιου Κολλεγίου στην Κέρκυρα¹⁸.

Ο Μιχάλης **Ανεμογιάννης** εμφανίζεται ως μάρτυρας και σε ομαδική καταγγελία κατοίκων της Πρέβεζας το 1787. Το ίδιο επώνυμο φέρει (1884) συνδρομητής από το χωριό Πράμαντα (επαρχία Δωδώνης) του **Δοκιμίου ιστορικής τινος περιλήψεως της ποτε αρχαίας και εγκρίτου ηπειρωτικής πόλεως Άρτης και της ωσαύτως νεωτέρας πόλεως Πρέβεζης** του Σεραφείμ Βυζαντίου (Ξενοπούλου)¹⁹.

Για το επώνυμο **Σταθάς** έχουμε περισσότερες πληροφορίες. Δύο χρόνια πριν από τη σύνταξη του εγγράφου που εξετάζουμε, πυροβολήθηκε και σκοτώθηκε στην Πρέβεζα το πρωί της 13ης Μαρτίου 1785 από τους κλέφτες αδελφούς Ζαχαράκη και Ανδρέα ή Θεοδωρή Λαλαγιώργο ο κλεφταρματολός Γεωργάκης Σταθάς, ενώ έβγαινε από την εκκλησία του Αγίου Νικολάου του Νέου. Οι δύο δολοφόνοι αδελφοί Λαλαγιώργου ήταν μέλη της ένοπλης ομάδας του ίδιου του Γεωργάκη Σταθά και μάλιστα ανευιολί του²⁰. Όσο για τις απαρχές της αρματολικής ιδιότητας των Σταθαίων, ο Ασοδραχάς τις τοποθετεί μετά το 1739²¹.

Λαϊκό δίστιχο αναφέρει:

Στη Σκιάδο και στη Σκόπελο ποτέ κριτής (ή κατής) δεν κρένει,
 τ' είναι λημέρι του Σταθά, βίγλα του Νικο-Τσάρα.

Ο Σταθάς του διστίχου πρέπει να είναι γιος (ο Γιάννης) ή άλλος συγγενής του Γεωργάκη Σταθά και να συνεργάστηκε στα 1801-1806 με τον γνωστό καταδρομέα Νικοτσάρα στις Σποράδες²². Δημοτικό, κλέφτικο τραγούδι έγαλε τη ναυμαχία στην Κασσάνδρα

17. Π. ΧΙΩΤΟΥ, *Σειράς ιστορικών απομνημονευμάτων* τ. 3, Κερκύρα 1863, φωτ. ανατ. Αθήνα 1979, σ. 482.

18. Σ. Ι. ΑΣΔΡΑΧΑ, Ανδρέας Κάλβος. *Ανέκδοτα και αθησαύριστα κείμενα, Ο Εραμιστής 2* (1964) 81-118: αναδημοσίευση στον ΙΛΙΟΥ, *Ελληνική Κοινωνία και Οικονομία*, ό.π., σ. 281-304, 393-406. Στη σ. 304: Γιωνάνη Αντίππα και Γερασίμο Αντίππα.

19. ΑΣΔΡΑΧΑ, *Από τη συγκρότηση του αρματολισμού*, σ. 251. ΒΥΖΑΝΤΙΟΥ, *Δοκίμιον ιστορικής τινος περιλήψεως*, σ. 415: Γεώργιος Ανεμογιάννης.

20. ΒΑΣΙΛΑ, *Οι κλέφτες Ζαχαράκηδες*, σ. 449, 454. ΑΣΔΡΑΧΑ, *Από τη συγκρότηση του αρματολισμού*, σ. 234-240, 244, 246, 251-252, 377-378. Α. Ε. ΒΑΚΑΛΟΠΟΥΛΟΥ, *Ιστορία του Νέου Ελληνισμού*, τ. Δ': *τουρκοκρατία 1669-1812, η οικονομική άνοδος και ο φωτισμός του Γένους*, Θεσσαλονίκη, 1973, σ. 357. Αλέξη ΠΟΛΙΤΗ, *Το δημοτικό τραγούδι. Κλέφτικα*, Αθήνα 1973, σ. 92. Ο Κασομούλης αναφέρει αντίθετα πως ο Γεωργάκης Σταθάς «Μοσχοβίτης» πέθανε στη Ρωσία: ΚΑΣΟΜΟΥΛΗ, *Ενδυμήματα στρατιωτικά*, τ. Ι, σ. 13, 35. Βλ. όμως και τις απόψεις του ΑΣΔΡΑΧΑ, *Από τη συγκρότηση του αρματολισμού*, σ. 235-236. Βλ. ακόμη τη σημείωση του Γιάννη Βλαχογιάννη: ΚΑΣΟΜΟΥΛΗ, ό.π., σ. 35 υποσ. 2. Πρβ. ΚΑΣΟΜΟΥΛΗ, ό.π., σ. 106-110.

21. ΑΣΔΡΑΧΑ, *Από τη συγκρότηση*, σ. 234, 374-375. Πρβ. Κ. Ν. ΣΑΘΑ, *Τουρκοκρατούμενη Ελλάς. Ιστορικών δοκίμιον περί των προς αποτίναξιν του οθωμανικού ζυγού επαναστάσεων του ελληνικού έθνους (1453-1821)*, Αθήναι 1869, επανέκδοση με ευρητήριο Αθήνα, 1985, σ. 460 (*Γεροδήμος Σταθάς 1765*), 492, 497. ΚΑΣΟΜΟΥΛΗ, *Ενδυμήματα στρατιωτικά*, τ. Ι, σ. 34-36.

22. ΣΑΘΑ, *Τουρκοκρατούμενη Ελλάς*, σ. 584-586, 666. ΚΑΣΟΜΟΥΛΗ, ό.π., σ. 94-95. ΒΑΚΑΛΟΠΟΥΛΟΥ, *Ιστορία του Νέου Ελληνισμού*, τ. Δ', σ. 717-718.

της Χαλκιδικής (5-6 Ιουλίου 1807) και τον Γιάννη Σταθά από την Ακαρνανία, ο οποίος, ενώ αρχικά από τα βουνά του ήξερε μόνο το χρώμα της θάλασσας, όπως χαρακτηριστικά γράφει ο Σάδας, εξελίχθηκε αργότερα σε δεινό πειρατή και ναυμάχο των Τούρκων²³. Το δημοτικό τραγούδι που αναφέρει το θάνατο του Γιάννη Σταθά χρονολογήθηκε γύρω στα 1750-1760²⁴ ή στα 1765²⁵ ή στα 1765-1770²⁶, η στιχουργήσή του όμως θα πρέπει να τοποθετηθεί πιθανότατα μετά το 1807, εφόσον τότε, στη ναυμαχία της Κασσάνδρας, πήρε μέρος και ο Γιάννης Σταθάς. Εκτός βέβαια αν πρόκειται για ομώνυμους παππού και εγγονό, όπως υποστήριξε ο Αραβαντινός²⁷, μολονότι τα χρονικά περιθώρια, ιδίως της τρίτης χρονολόγησης (1765/1770-1807), είναι μάλλον στενά. Ίσως όμως ο Αραβαντινός να έχει δίκαιο, αν υπολογιστεί ως βάση η πρώτη χρονολόγηση (1750-1760), δεδομένου μάλιστα ότι στα 1807 ο Γιάννης Σταθάς ήταν περίπου 40 ετών²⁸.

Ο Γεωργάκης Σταθάς, πατέρας του Γιάννη, διετέλεσε μπεκτζής, μέλος δηλαδή εκείνης της κατηγορίας ενόπλων (μπεκτζήδες: *bekçiler*), στην οποία οι Οθωμανοί είχαν αναθέσει τη φύλαξη των συνόρων προς τις βενετοκρατούμενες περιοχές και την επιβολή της τάξης στη νοτιοδυτική Ήπειρο και στην Αιτωλοακαρνανία. Ο Γεωργάκης Σταθάς μαρτυρείται ως μπεκτζής στα χρόνια 1759-1761 και 1764. Το 1761 είχε περάσει στην παρανομία. Συνεργάστηκε μάλιστα τότε με τον ονομαστό κλέφτη Γιάννη Μπουκουβάλα, με τον οποίο και κατόπιν συμπεδέρεψε (ο Γιάννης Σταθάς νυμφεύτηκε θυγατέρα ή αδελφή του Μουκουβάλα). Ο Γεωργάκης Σταθάς σκότωσε τον Αρβανίτη πρώην μπεκτζή Μάλιο ή Μαλιακουσίνο (1760)²⁹ και πραγματοποίησε ληστείες στις τουρκοκρατούμενες περιοχές. Ύστερα κατέφυγε στις γειτονικές βενετικές κτήσεις, προφανώς στα χρόνια 1761-1764. Λίγο αργότερα έγινε γνωστός και για τη δραστηριότητά του κατά τα Ορλωφικά (1769-1770), αφού ήταν από τους πρώτους που προσχώρησαν στην

23. PASSOW, *Τραγούδια Ρωμαίικα*, σ. 14-15. ΣΑΘΑ, *Τουρκοκρατούμενη Ελλάδα*, σ. 586. Π. ΑΡΑΒΑΝΤΙΝΟΥ, *Συλλογή δημοδών ασμάτων της Ηπείρου*, εν Αθήναις 1880, ²1965, σ. 35-36. Ο Ι. Κ. ΒΑΣΔΡΑΒΕΛΛΗΣ, *Αρματολοί και κλέφτες εις την Μακεδονία*, Θεσσαλονίκη 1948, ²1970, σ. 70-71, τοποθετεί τη ναυμαχία κοντά στη νήσο Σκόπελο.

ΠΟΛΙΤΗ, *Το δημοτικό τραγούδι. Κλέφτικα*, σ. 92-95, όπου η προηγούμενη βιβλιογραφία και ενδιαφέροντες προβληματισμοί.

24. PASSOW, *Τραγούδια ρωμαίικα*, σ. 13-15.

25. Αστ. ΑΡΧΟΝΤΙΔΗ, *Μεταξύ Βενετών και Τούρκων. Συμβολή στη μελέτη των σχέσεων μεταξύ των τουρκοκρατούμενων Ελλήνων της Δυτικής Ελλάδας και των Βενετών (1745-1770)*, Θεσσαλονίκη 1987, σ. 31.

26. ΑΡΑΒΑΝΤΙΝΟΥ, *Συλλογή δημοδών ασμάτων* σ. 35.

27. ΑΡΑΒΑΝΤΙΝΟΥ, ό.π., σ. 55-56. Πρβ. ΑΣΔΡΑΧΑ, *Από τη συγκρότηση του αρματολισμού*, σ. 375-376.

28. ΣΑΘΑ, *Τουρκοκρατούμενη Ελλάδα*, σ. 586.

29. PASSOW, *Τραγούδια ρωμαίικα*, σ. 13. Κ.Δ. ΜΕΡΤΖΙΟΥ, *Μικρός Ελληνισμός, Ηπειρωτική Εστία* 7(1958) 555-563, 641-650, 734-741, 843-851, 8(1959) 17-26, 182-190, 295-302, 468-477, 549-554, 630-639, 786-795, 867-875, 9(1960) 7-15, 104-111, 204-212, 366-374, 474-484, 553-565· βλ. ιδίως 7(1958) 561. ΑΣΔΡΑΧΑ, *Από τη συγκρότηση του αρματολισμού*, σ. 375. ΠΟΛΙΤΗ, *Το δημοτικό τραγούδι. Κλέφτικα*, σ. 92.

κίνηση και έδρασε ως το τέλος της³⁰. Στα 1780 πήρε στην κατοχή του το αρματολίκι του Βάλτου, που το κράτησε ως το θάνατό του (1785)³¹.

Μπορούμε να υποθέσουμε ότι η Χρυσοπηγή Σταθά του εγγράφου (1787) ήταν κόρη ή αδελφή του δολοφονημένου (1785) κλεφταρματολού Γεωργάκη Σταθά. Αποκλείεται να ήταν γυναίκα του, επειδή εκείνη είχε πεθάνει πριν από το φόνο του συζύγου της. Θυμίζουμε ότι αυτός δολοφονήθηκε έξω από την εκκλησία του Αγίου Νικολάου του Νέου. Στην ίδια συνοικία της Πρέβεζας βρισκόταν και το σπίτι της Χρυσοπηγής. Στο ίδιο αυτό σπίτι ίσως κατοικούσε και ο Γεωργάκης, εφόσον για τον εκκλησιασμό του προτιμούσε τον κοντινό ναό. Ο Βασιλάς μάλιστα ταύτιζε στα 1959 το σπίτι αυτό με εκείνο του μεταγενέστερου ιδιοκτήτη Αποστόλη Τρισακάτσα³². Αν η Χρυσοπηγή έμεινε ορφανή ή απροστάτευτη, στερημένη από κάθε πόρο ζωής, πιθανόν να μην ήταν ιδιαίτερα δύσκολο να στραφεί προς την πορνεία. Οι υποκειμενικές άλλωστε συνθήκες δεν ήταν απαγορευτικές προς μια τέτοια εξέλιξη: η ταραχώδης ζωή της οικογένειας των Σταθαίων, παρά τα εξωτερικά φαινόμενα ευσέβειας, δε θα δημιουργούσε επίμογες αναστολές.

Από την άλλη μεριά υπήρχαν και κάποιες αντικεμενικές συνθήκες, ευνοϊκές για την ανάπτυξη της πορνείας. Το 1684, όταν οι Βενετοί κατέλαβαν την Πρέβεζα, ο πληθυσμός της ανερχόταν σε 1.500 κατοίκους. Οι άνθρωποι αυτοί πρέπει να ήταν στο σύνολό τους Έλληνες, εφόσον οι Τούρκοι (περίπου 1.500-1.700) μετά την κατάληψη της πόλης από τους Βενετούς είχαν αποσυρθεί στην Άρτα³³. Επομένως λίγο πριν από τη βενετική κατάκτηση η Πρέβεζα είχε γύρω στους 3.000-3.200 κατοίκους. Το 1740, σύμφωνα με έκθεση του γενικού προβλεπτή *Antonio Loredan* προς το δόγη, ο γεγενής πληθυσμός της Πρέβεζας αριθμούσε 200 οικογένειες ή 900 γυχές³⁴. Το 1760, σύμφωνα με την απογραφή του *Francesco Grimani*, η πόλη είχε 1.840 κατοίκους³⁵. Το 1770 ο πληθυσμός της Πρέβεζας ανερχόταν σε 1.834 γυχές³⁶. Στα τέλη του 18ου αιώνα, οπότε οι κτήσεις της Βενετίας στην Ανατολή περιορίζονταν στα νησιά του Ιονίου, στις πόλεις της ηπειρωτικής ακτής Βουθρωτό, Πάργα και Πρέβεζα, καθώς και στη Βόνιτσα, στη νότια ακτή του Αμβρακικού³⁷, η Πρέβεζα αριθμούσε 10.000 ως 12.000 περίπου κατοίκους³⁸. Την ίδια εποχή από το αγκυροβόλιό της εξάγονταν κάθε χρόνο

30. ΑΣΔΡΑΧΑ, Από τη συγκρότηση του αρματολισμού, σ. 375. ΑΡΧΟΝΤΙΔΗ, Μεταξύ Βενετών και Τούρκων, σ. 21, 26-31, 44, 51.

31. ΑΣΔΡΑΧΑ, Από τη συγκρότηση, σ. 238, 246-247, 252.

32. ΒΑΣΙΛΑ, Οι κλέφτες Ζαχαράκηδες, σ. 449, 453. ΑΣΔΡΑΧΑ, Από τη συγκρότηση, σ. 234, 251-252.

33. ΣΑΘΑ, Τουρκοκρατούμενη Ελλάδα, σ. 320. Α.Π. ΑΡΧΟΝΤΙΔΗ, Η βενετοκρατία στη Δυτική Ελλάδα (1684-1699). Συμβολή στην Ιστορία της περιοχής του Αμβρακικού κόλπου και της Αιτωλοακαρνανίας, Θεσσαλονίκη 1983, σ. 65-66.

34. Κ.Δ. ΜΕΡΤΖΙΟΥ, Ηπειρωτικά σταχυολογήματα, Ηπειρωτική Εστία 11(1962) 377-384, 521-527, ιδίως σ. 523. Πρβ. ΣΤΑΜΟΥΛΗ, Οι οικογένειες, σ. 409.

35. ΧΙΩΤΟΥ, Σειράς ιστορικών απομνημονευμάτων τ. 3, σ. 525-526. Α. Μ. ΑΝΔΡΕΑΔΟΥ, Περί της οικονομικής διοικήσεως της Επτανήσου επί βενετοκρατίας, τ. 2, εν Αθήναις 1914, σ. 214.

36. ΒΡΕΚΟΣΗ, Η συνθήκη της 21 Μαρτίου 1800, σ. 292 υποσ. 38.

37. Ιστορία του Ελληνικού Έθνους Εκδοτικής Αθηνών, τ. ΙΑ (1975) 382.

38. ΒΡΕΚΟΣΗ, Η συνθήκη της 21 Μαρτίου 1800, σ. 291-293. Ε. Γ. ΠΡΩΤΟΨΑΛΤΗ, Συμβολή εις την

1.000 βαρέλες λάδι, καθώς και διάφορα είδη δημητριακών³⁹. Η αλματώδης αυτή αύξηση του πληθυσμού της πόλης από τα μέσα προς τα τέλη του 18ου αιώνα και η μεγάλη κινητικότητα του αγκυροβολίου της εξηγούν τις αντικειμενικές συνθήκες για τις οποίες μιλήσαμε παραπάνω. Η πληθυσμιακή αυτή διόγκωση, μολονότι η πλήρης αιτιολόγησή της ξεφεύγει από τα πλαίσια της παρούσας εργασίας μπορεί ωστόσο να αναφερθεί ότι οφειλόταν και στους πρόσφυγες από τις πρώην βενετικές κτήσεις, αλλά και στη συνεχή εισροή Ελλήνων, Οθωμανών όμως υπηκόων, από την ενδοχώρα στην πόλη της Πρέβεζας⁴⁰.

Ενδέχεται πάντως η Χρυσοπηγή να μην ήταν στην πραγματικότητα πόρνη, αλλά ο χαρακτηρισμός *monella* να της αποδιδόταν υβριστικά και περιφρονητικά από τους όχι και λίγους εχθρούς της οικογένειας των Σταδαίων. Ας μην ξεχνούμε και τον βίαιο τρόπο θανάτου του Γεωργάκη. Φαίνεται όμως ότι δεν επρόκειτο για ύβρη. Η χρήση του όρου *monella* σε επίσημο έγγραφο της βενετικής διοίκησης δεν μπορούσε παρά να ήταν κυριολεκτική.

Για τον Σπυρίδωνα **Φακινέπ** ή **Φακινέλη** γνωρίζουμε ότι ήταν Κερκυραίος, αξιωματικός στη βενετική φρουρά της Πρέβεζας. Μετά το 1787 φαίνεται ότι πούλησε το σπίτι του στην πόλη αυτή και έφυγε για την Κέρκυρα. Αργότερα επανήλθε στην Πρέβεζα ως *soprain tendente*⁴¹ και κατοίκησε στο σπίτι της χήρας Βασίλαινας, μητέρας του δολοφονημένου το 1785 Γεωργάκη Σταδά. Τότε πήρε μέρος και στην αντεκδίκηση που υποκίνησε η Βασίλαινα για το φόνο του γιου της. Ο Κερκυραίος αυτός στρατιωτικός μετά τη συνθήκη του *Campoformio* (1797) πέρασε στην υπηρεσία των δημοκρατικών και αυτοκρατορικών Γάλλων στα Επτάνησα και στην Ιταλία⁴².

Οπωσδήποτε αναπάντητο παραμένει το ζήτημα των σχέσεων της Βασίλαινας με την κόρη ή εγγονή της Χρυσοπηγή. Μια άλλη γυναίκα της ίδιας οικογένειας, η Δέσπω Σταδά «του ποτέ Δημητρίου», παντρεύτηκε στη Λευκάδα το 1803 τον Γεωργάκη Γρίβα, τον επιλεγόμενο Σβίγκα⁴³. Γιος του Δημητρίου Σταδά ήταν και ο Ανδρέας, που πέθανε το 1803⁴⁴.

Το έγγραφο παρουσιάζει και λαογραφικό ή ηθογραφικό ενδιαφέρον. Τα αντικείμενα που βρέθηκαν στην κάμαρα της Χρυσοπηγής Σταδά θα μπορούσαν να θεωρη-

Ιστορίαν Πρεβέζης και Πάργας (1798-1802), Δελτίον της Ιστορικής και Εθνολογικής Εταιρείας της Ελλάδος 11(1956)59-77, ιδίως σ. 72. ΑΣΔΡΑΧΑ, Από τη συγκρότηση του αρματολισμού, σ. 379-380. Ιστορία του Ελληνικού Έθνους, τ. ΙΑ, σ. 197.

39. Ιστορία του Ελληνικού Έθνους, τ. ΙΑ, σ. 198. Πρβ. ΑΡΧΟΝΤΙΔΗ, Η βενετοκρατία στη Δυτική Ελλάδα σ. 96-100, 103, 110-113, 132-133, 137.

40. Πρβ. ΑΝΔΡΕΑΔΟΥ, Περί της οικονομικής διοικήσεως της Επτανήσου επί βενετοκρατίας, τ. 2, σ. 242-243. ΒΡΕΚΟΣΗ, Η συνθήκη της 21 Μαρτίου 1800, σ. 292 υποσ. 38. ΑΣΔΡΑΧΑ, Από τη συγκρότηση του αρματολισμού, σ. 240-241.

41. Για τον όρο βλ. Ι.Δ. ΨΑΡΑ, Ο δεσμός της πολιτοφυλακής στις βενετικές κτήσεις του ελληνικού χώρου (16ος-18ος αι.), Θεσσαλονίκη 1988, σ. 30-32.

42. ΑΣΔΡΑΧΑ, Από τη συγκρότηση του αρματολισμού, σ. 235, 239-240, 247-250, 252, 376-377, 379.

43. ΑΣΔΡΑΧΑ, ό.π., σ. 235, 376.

44. Ό.π., σ. 376.

δούν ως αντιπροσωπευτικό δείγμα για τον οικιακό εξοπλισμό ενός νοικοκυριού της εποχής εκείνης.

Χαρακτηριστική είναι η ανεύρεση του τηλεσκοπικού μονοκιαλίου, που το πήρε ο Γεώργιος Βρυώνης, μέλος της επιτροπής έρευνας, ως δικό του αντικείμενο. Η σιωπηρή συγκατάθεση στην ενέργεια του Βρυώνη από τον ιδιοκτήτη της κάμαρας Σπυρίδωνα Φακινέν δείχνει ότι ο πρώτος δεν οικειοποιήθηκε ξένο πράγμα. Μπορούμε ακόμη να υποθέσουμε ότι ο Βρυώνης ήταν ανύμφευτος ή αδésμευτος, διαφορετικά δε θα μπορούσε να εξηγήσει στους άλλους μάρτυρες - και μάλιστα μπροστά στον παπά Ιερεμία Ρέντζο - την παρουσία δικού του αντικειμένου, που το είχε φαίνεται ξεχάσει σε κάποια επίσκεψή του στο σπίτι τη Χρυσοπηνής. Αν ήταν νυμφευμένος ή δεσμευμένος, η προς τα χρήστά ήδη προσάδουσα στάση θα του επέβαλε τη σιωπή και τη συνακόλουθη απώλεια του μονοκιαλίου, εξέλιξη που κάθε άλλο βέβαια παρά τη δυσaréσκεια του Φακινέν θα προκαλούσε.

Το έγγραφο μας επιτρέπει να καταλάβουμε και κάποια άλλα πράγματα. Πριν απ' όλα τη γραφειοκρατική βέβαια, αλλά από νομική και κοινωνική πλευρά άγογη λειτουργία των διοικητικών δεσμών στη βενετοκρατούμενη Πρέβεζα, τουλάχιστον στην υπόθεση αυτή. Ο Βενετός κυβερνήτης της πόλης, δηλαδή ο προβλεπτής Badoer, που υπαγόταν στον έκτακτο προβλεπτή της Λευκάδας, όπου και ήταν αναγκασμένος να μένει τον περισσότερο καιρό εξαιτίας αρρώστιας του⁴⁵, ενεργεί νομότυπα και - θα τολμούσαμε να πούμε - δημοκρατικά. Μετά την αίτηση του Φακινέν δεν ενεργεί αυθαίρετα· δίνει σχετική εντολή για την έρευνα, αλλά μεταβιβάζει ευθύνες και στα μέλη της επιτροπής που συγκροτεί. Τα γνωστά επαγγέλματα των δύο μελών, ιερέας και πλοίαρχος, καθώς και η αγραμματοσύνη του δεύτερου, που επιβεβαιώνεται από την υπογραφή του Κώστα Παπαβασίλη αντί του καπετάνιου Καραβέλα, δείχνουν την άτυπη έστω - παραχώρηση κάποιων κοινωνικών δικαιωμάτων σε υπηκόους της Γαληνότητας Δημοκρατίας, οι οποίοι όπωσδήποτε δεν ανήκαν στην προνομιούχα τάξη των ευγενών (με την πιθανή εξαίρεση του παπά Ιερεμία Ρέντζου)⁴⁶, όσο και η υπόθεση στην οποία εμπλέκονταν δεν παρουσίαζε συγκλονιστικό ενδιαφέρον⁴⁷.

Φαίνεται λοιπόν ότι όσο το βενετικό κράτος έγερνε προς τη δύση του (συνθήκη του *Campoformio*, 1797) τόσο αμβλύνονταν οι αντιθέσεις ανάμεσα στις κοινωνικές τά-

45. ΧΙΩΤΟΥ, Σειράς ιστορικών απομνημονευμάτων τ. 3, σ. 497. ΑΣΔΡΑΧΑ, Από τη συγκρότηση του αρματολισμού, σ. 242-243. Ο τακτικός επίτροπος (*procurator ordinario*) της Πρέβεζας υπαγόταν και αυτός στον έκτακτο επίτροπο (*procurator straordinario*) της Λευκάδας (Santa Maura, Αγία Μαύρα): ΜΕΡΤΖΙΟΥ, Το εν Βενετία Ηπειρωτικών Αρχείου, σ. 285-286. Γενικά επί βενετοκρατίας η Πρέβεζα υπαγόταν διοικητικά στη Λευκάδα: Α.-Γ. SAINT — SAUVEUR, *Voyage historique, littéraire et pittoresque dans les illes et possessions ci-devant vénitiennes du Levant*, t. 2-3, à Paris, an VIII (1800): βλ. τ. 2, σ. 264. ΒΡΕΚΟΣΗ, Η συνθήκη της 21 Μαρτίου 1800, σ. 285 υποσ. 22. ΜΕΡΤΖΙΟΥ, ό.π., σ. 293 υποσ. 2. Πρβ. ΑΝΔΡΕΑΔΟΥ, Περί της οικονομικής διοικήσεως της Επτανήσου επί βενετοκρατίας, τ. 2, σ. 227-228.

46. ΒΥΖΑΝΤΙΟΥ, Δοκίμιον ιστορικής πινος περιλήψεως, σ. 226. ΑΣΔΡΑΧΑ, Όψεις από το προνομιακό καθεστώς, σ. 212.

47. Πρβ. Γ.Σ. ΠΛΟΥΜΙΔΗ, Αιτήματα και πραγματικότητες των Ελλήνων της βενετοκρατίας (1554-1600), Ιωάννινα 1985, σ. 11-111.

Un specchio succato al timo
 Navagliagli spovchi usati otto.
 Una borsaglia nuova usata.
 Due denari della Bombajina di de corazza in circa.
 Un supman nuovo usato.
 (due coperte di seta di Indiana.
 Aveve due di Bombajina usate e l'una
 Una cortina di lana con suo ferro.
 Un baraban di Barbaria vecchio
 Due belligioni vecchi.
 Un sabai vecchio usato.
 Un canocchiale fatto dal sp. Guisni come vobbe sua.
 Un s'cio intitolato la opera del sp. Dante Aleniz.
 Che nasce da peccatore.
 Un palfo di stono con la sua finitura di stondate.
 Un sigello con S. Marco.
 Una borsiera di rame con 3. chichera di caffè, e
 otto piccoli bicchieri.
 Un majemi da caffè.
 Una carra di ferro, ed
 una cartella.

Ο Μισας Ηνωμενος Ιερων, Ριζων, ημερων 2000, ην παρλαγο.

Λογι Ομοι: ειο γυτε. Ραδιμονιο.

Κοστα Παπαβασιλη οβλονο ην ονομα ης Απολα Ραζαλ,
 μιν ηξερβοδη εν φραση ος γυη, ην ηδαν 2000.

ASV, Consiglio dei Duci,
 Lettere dei Rettori, lista del,
 τωων Προμηθεων γενερλι Ι. Μαρ
 del 1748 al 1794, αριθ. 7, 8.

Ηπειρος
 27 Ιουλίου 1757